

Birgir Enni, vindmylnubýggjarin á Tvøroyri:

— Vit mugu útbyggja vindorkuna í Føroyum við smærri myllum

Vindmyllan á Hváli framleiðir nú streym til húsarhald á Tvøroyri

Hóast vit eru fáir og liggja fjarskotnir mitt í Atlants-havinum so eru føroyingar millum tær tjóðir í heim-inum, sum liggja sera frammaliga hvat viðvíkur royndum við vindorku.

Hetta var í hvussu so er tann uppfatan, sum vit finga, tá Sosialurin herfyri vitjaði uppi á Kváli beint omanfyri Tvørá bygd og hittu Birgir Enni, sum saman við beiggjanum Helga Enni stendur fyri einum vindorkuprojekti.

Eftir at hava arbeitt í meira enn tvey ár við at gera kanningar, fyrireik-ingar og byggja eina vindmyllu kunnu teir nú vísa á verulig úrslit. Vind-myllan á Hváli á Tvøroyri framleiðir nú streym, sum verður koyrdur beinleiðis inn á elnetið hjá SEV.

Birgir til Danmarkar

Tað var í 1978 at Birgir og Helgi Enni fóru at kanna møguleikan at gera okkurt so vit kundu sleppa burtur úr tí oljukurpu, sum nú í nógv ár hevur nervað út-viklingin í fleiri av heims-

ins londum. Teir báðir hildu, at tað mundi vera onkur onnur orkukelda, sum vit vóru minni bundnir av enn tann inn-flutta oljan.

Hvørgin av Enni-brøðr-unum var í iva. Tað mátti og kundi bert vera talan um vindorku — at gera nýtslu av tí nógv og kraftiga vindinum, sum so mangan leikar á kring oyggjarnar.

Birgir, ið dagliga arbeid-ir sum kavari, fór tiskil til Danmarkar at arbeiða hjá tí viðagitna mylnubýggj-aranum, Christian Rissager. Hann hópfra-mleiðir í dag vindmyllur, ið stóru eftirspurningur er á m.a. í Danmark.

Danir fremst við vindorku

Christian Rissager hevur sjálvur sum ungur verið í læru hjá einum mylnubýggjara. Hann hevur við hesum roynd-unum sum grundarlag granskað víðari, og bygdi sum ein av teimum fyrstu sjálvur eina myllu, ið hann setti beinleiðis til ljósnet-

ið. Tá myllan framleiddi meira enn hann sjálvur brúkti, fór yvirskotið út á ljósnetið. Í dag er Danmark tað landið í heiminum, sum er komið longst við kanningum av vindorkumøguleikanum.

Heimafturkomin til Fø-oyar fór Birgir saman við bróðurinum at seta upp eina vindmyllu á Hváli omanfyri Tvørá bygd.

Hetta plássið liggur umleið 100 metrar oman-fyri havvirkfatuna og er tað eitt serliga ábært pláss.

Besti vindur ovast uppi

Birgir greiðir frá, at teir eisini kundu fara heilt upp á fjallaroðina, sum liggur eystanfyri bygdina. Men tað hildu teir ikki vera ráðiligt tá, tí so skuldi størri lóga til til ein longri kaðal.

Í dag heldur Birgir tó, at tað hevði verið tað vert at brúkt meira pening til henda kaðalin, tí ovast upp á fjallatromini er meiri vindur.

Tað ráddi fyrst um at gera eina myllu, sum kundi klára seg í tí nógv vindinum. Tað hevur verið arbeitt við at útbyggja mylluna til fyri einum hálvum ári síðani. Tá vóru teir báðir brøðurnir saman við sjálvum Rissager komnir fram til endaligu mylluna, soleiðis sum hon sær út í dag.

Vigar 7 tons

Myllan er so væl útgjörd og væl uppsett, at hon vík-ast ikki í sjálvt tí ringasta ódnarveðri. Myllan vigar ialt 7 tons. Hon stendur á eini 12 metrar langari stál-mastur. Sjálvt undirlagið hon stendur á er styrkt so væl hetta nú einaferð kann gerast.

So teir bera ongan ótta fyri, at ódnarveður skal skaða hana. Hon hevur koyrt í øllum ódnarveðri — máldir eru upp í 30 metrar í sekundið.

Tað má nú sigast at

verða eydnast hesum mylnubýggjarunum at gera eina myllu, sum er serliga væl egnað til føroysk víðurskiifti.

Veingirnar nú í lagi

Veingirnar eru 14 metrar í diametri. Teir høvdu nakað av trupulleikum við veingjunum at byrja við. Varð ov nógvur vindur kláraði generatorin ikki at taka imóti — og myll-an steðgaði. Teir gjørdu síðani luftbremsur á veingirnar. Men hesar órógvuðu, tá litið var av vindi.

Nú eru so gjørdar lukur á sjálvum veingjunum, sum koma út, um ov nógvur vindur er. Lúkurnar taka bert sjálvur spisar-anar av vindinum.

— Ein vindmylla skal kunna koyra í øllum ódnarveðri, sigur Birgir Enni. Tað er einki vunnið við tí at hava eina vind-myllu, sum steðgar, hvørja ferð tað er goður vindur. So var at byrja við, men nú koyrir myllan í øllum veðri, leggur Birgir aftrat.

Vindmyllur gott iskoyti

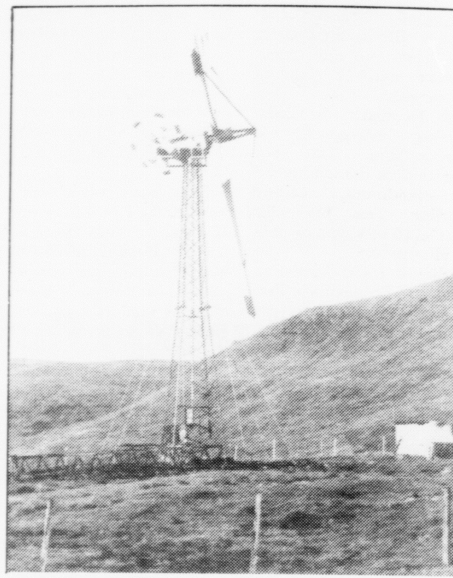
— Metir tú, at vit kunnu nækta ein part av okkara orkutervi við vindorku, spurdu vit Birgir Enni?

— Vindmyllurnar kunnu verða eitt munagott iskoyti til elverkin. Tað er einki til hindurs fyri, at vit alt vetrarhálvárið kunnu fáa tann hita og tað ljós vit skulu brúka, frá vind-myllum.

— Eg meti, at stóðu t.d. einar 20 myllur av hesum slagnum omanfyri Tvøroyri, so høvdu tær lættliga kunna klárað el-nýtsluna hjá umleið 700 húsum.

— Men hvat so tá eingin vindur er?

— Eg vil venda spurn-inginum og spyrja: »Hvat so tá vindur er« Tað má sjálvsagt vera okkurt annað istaðin, tá eingin

Vindmyllan hjá Birgiri og Helga Enni uppi á innara Hváli á Tvøroyri. Myllan hevur koyrt síðani í juni

vindorka er tøk. Her hava vit so okkara vanligu elorkuverk.

Fleiri fyrimunir

— Metir tú, at vindmyll-urnar kunnu spara sam-felagnum við at brúka minni nøgdur av olju?

— Tað eru fleiri fyri-munir at brúka vindmyll-una sum eitt iskoyti til oljuverkin. Fyri tað fyrsta avlastar hon motor-arnar, so tað verður minni belastningur á dieselmot-orunum. Harnæst verður nýtslan av olju munandi minni, tá nógvur vindur er. Og síðani er vindurin við til at styrkja sjálvt elnetið.

— Hvussu heldur tú eigur at verða farið fram í Føroyum við útbygging av vindorkumegini?

— Føroyar eru kanska meira enn nakað annað land í heiminum vælegn-aðar til vindorku. Umleið helvtin av føroysku bygd-unum eru á smærri plássum, har møguleiki er at seta upp myllur av hesum slagnum, sum vit hava. Hesar myllur kunnu nækta torvin á orku til bæði ljós og hita um vet-urin.

— Tað er heldur ikki trupult at finna pláss at seta myllurnar upp. Tær kunnu standa nógv staðni í fjøllunum, har tað er bæði javnur og goður vindur.

Heldur smærri myllur

Uppá fyrispurning um tað ikki hevði verið betri við nøkrum fáum stórum vindmyllum heldur enn nógvum smáum sigur Birgir Enni, at tað heldur hann ikki. — Henda støddin hjá okkum er

ógvuliga hóskandi. Høvdur ein tvær ella trýggjar av hesum slagnum, so hevur ein tryggjað seg um ein skuldi gingið fyri.

— Eg eri fullgreiddur yvir, sigur Birgir víðari at tað verður arbeitt við størri vindmyllum, men menn eru sera varnir at fara undir tilk stór projekt.

Kostar 300.000 kr.

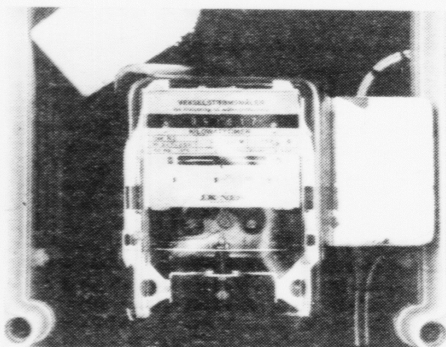
— Men hvørjar møguleik-ar hevur ein at fáa figging til myllur av hesum slagnum tit hava?

— Vit hava sjálvur gold-ið hesa mylluna, sum í dag stendur okkum í næstan 300.000 kr. Hon er figgjað við eginpeningi og lánun frá Føroya Banka á Tvø-oyri. Tað fer uttan iva at vera nógv lættari at fáa stuðul og lán frá almenn-um stovnum og bankum at byggja myllur fyri í framtíðini — nú trygging-arfeløg í Danmark og í Føroyum tryggja vind-myllur. Hetta var óhoyrt fyri bert stuttari tíð síðani — tí hvat tryggingarfelag fór at tryggja eina myllu, sum kundi ganga fyri hvørja lētu.

Kunnu nú tryggja myllur

Hóast krøvini til myllurn-ar eru ógvuliga strong, so hevur tað eydnast nútiðar vindmylnubýggjarunum at gera eina myllu, sum lýkur hesi krøv — og sum sostatt verður mett sum eitt aktiv. Frammanund-an mátti ein seta hús og ognir í veð fyri at fáa lán til eina myllu. Nú er myllan ein ogn í sær sjálvum.

Birgir Enni hevur tryggjað mylluna fyri 1300 kr. um árið. Hon er kaskotryggjað og

Her siggja vit úrslitið. Málarin, sum stendur á mylluni, visir, at hon higartil hevur framleitt 51.017 kwt.